

מסורת הש"ס

א) ונכרות ס. פ"ג י"ג, ג) שנת סד: קמ"ז ע"ג י"ב, א) שנת סה: קמ"ז: ד) ז"ל א) ז"ל אלוטור, ו) ש"י מהרש"א: א) והם מיירי בגדלים,

הגהות הב"ח

א) גמ' דאמר שמואל חלה תרומה בחוצה לארץ: ב) רש"י ד"ה חלה תרומה חלה: ג) ז"ה חן מולכין וכו' וטעמה דב"ש דאסרי מפרש בגמרא ואע"פ שהוא פלוג' ד) ח"ס ד"ה גלגל וכו' והכי איתא בירושלמי פלוג' ומימתי נמי נתמק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והאמר רב יהודה אמר רב וכו' רב חנן פליגי עליה. ע"י צ"מ דף מו ע"ב ח"ס ד"ה פ"י נמי:

לעזי רש"י

טורטרי"ל. עונה עגולה.

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין. שלא שיהיו שמואל וסאוריה המותר והאסוריה מפני מראית העין שהאסוריה מוטעו בדבר עבירה ע"י ר"ב. אפילו בחודי הדריס אסור. במקום שאין אדם רואה אסוריה (שם). שרשון בחמה. ליכנס, אבל לא כנגד העם. שיהיו שם סבבן (שבת קמ"ז).

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חסה זי"ט. ואע"ג דמן לקמן (דף לו:) אלו הן משום צבות אין מגביהין תרומות ומעשרות זי"ט והא נמי כתרומת דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט אפילו הכי מפריש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה זי"ט ואלפתה כדי לאכול פת חמה:

אין מפריש הימנה. דלא המירו להפריש חלה אלא בעיסה שנתגלגלה זי"ט אבל זו היה לו להפריש מערב י"ט כתרומת דגן ופירות: (ג) חסם ח"ל. חלה טורטרי"ל. חלה שמרימין מן העיסה שצמחה לארץ הואיל ואינה מן התורה דקיימא לן בקדושין (דף לו:) כל מילה המלויה צבירות הגדלים צאריך אינו נוהג אלא צאריך: אונל והולך. כל הפת ומשייר כדי חלה ומפרישה בצחרונה. אלמא הפרשתה שלא לצורך היא ולא היא הפרשה והמפריש זי"ט אינו כמתקן לתסר כשאר הגזנת תרומה דגזרו זה רבנן מפני שגראה כמתקן: מיהו לא מודה שמואל אע"פ שאינו צריך להפרישה שאם קרא עליה שם שחל עליה שם חלה ואסורה לורים אלמא שם תרומה עליה ואימא בכלל אין מגביהין תרומות ומעשרות זי"ט: מתנאי אין מוליכין אם הסולם. קס"ד⁷ סולם המיוחד לכך ויכיר שהוא של שובן וטעמה דב"ש⁸ מפרש בגמרא דאסרי ואע"פ שהוא צא ליעול גזולות לשמחת י"ט: מחלון לחון. צאותו שובן עממו שכן דרך שובן להיות צו מחילות הרבה קן לכל זוג חוג וחלון לכל קן וקן: גמ' אסוריה. שהוא מוליכיה אומר להעביר גזול הוא לרץ והרי הוא עושה מלאכה ביום טוב: הבעיה. שהיו טחין גגותיהן בטיט לפי שלא היו משופעין אלא עשויין כמין תקרת עליה ומשתמשין בהן לפיכך טחין אותן ומשפיעין הטיח לנד הכתלים שיחזו מימיו: שובנו מופיה עליו. שובנו של סולם מופיה שהוא ניכר שהוא של שובן: מוסר. שהיה אין אדם רואה: והאמר רב יהודה אמר רב נו'. וקשיא דרב אדרב חנן. ואע"ג דרב אמורא הוא מקשי מיניה מפני שרבן של כל בני הגולה היה בדורו חן משמואל: תנאי היא. איכא תנא דאפי' כותמיה: שותחן בחמה. מי נשגרו כליו בדרך זמי גשמים שותחן בחמה והן נגבין מאלהין: אבל לא כנגד העם. שלא יאמרו כבסן צבנת. אלמא מידי דמשום מראית העין מותר במקום נזוע: לימא רב דאמר כב"ש. לרב חנן קא פריך דאוקי לה דבית הלל צרה"ר אסרי וצרשות היחיד שרו א"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו כו' דאמר כב"ש צבתמ' הא ודאי לא צביק צ"ה ועבדי כב"ש ועל כרחק לבית הלל אפי' צרשות הרבים מותר משום דשזבו מוכיח עליו דאי צרה"ר אסור וצרשות היחיד שרי לא היה אמר רב ליה שמעמא: תנאי היא. כלומר אמר לך רב חנן ודאי רב סבר דבית הלל אפילו צרה"ר שרו ופליגי עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שותחן בחמה דלית ליה דרב וההוא תנא מוקי בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דקציירא להו כרב מוקמי שריתא דבית הלל דמתניתין ואפי' צרה"ר דקא סברי שזבו מוכיח עליו וצ"ש לית להו שזבו מוכיח עליו ואסרי אפי' צמדי חדרים. י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא ולא אלמא היא דמאי צבתייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הו וין הלכה כמותן: מתניתין

מ"מ פריך שפיר כיון דרב גדול היה בדורו וראש ישיבה לישראל חן משמואל אין סברא * דרב חנן פליגי עליה: ור"ב בבית שמואל. פריש' ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב וצרה"ר דברי הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה) רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו צרה"ר דשזבו מוכיח עליו ודלא כותחן ומשני תנאי היא כלומר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו צרה"ר ופליגי עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשותחן דלית ליה דרב וההוא תנא מוקי לה בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד ור"ש דקציירא להו כרב מוקמי שריתא דבית הלל דמתניתין ואפי' צרה"ר דקא סברי שזבו מוכיח עליו וצ"ש לית להו שזבו מוכיח עליו ואסרי אפי' צמדי חדרים. י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא ולא אלמא היא דמאי צבתייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הו וין הלכה כמותן: מתניתין

מ"מ פריך שפיר כיון דרב גדול היה בדורו וראש ישיבה לישראל חן משמואל אין סברא * דרב חנן פליגי עליה: ור"ב בבית שמואל. פריש' ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב וצרה"ר דברי הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה) רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו צרה"ר דשזבו מוכיח עליו ודלא כותחן ומשני תנאי היא כלומר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו צרה"ר ופליגי עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשותחן דלית ליה דרב וההוא תנא מוקי לה בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד ור"ש דקציירא להו כרב מוקמי שריתא דבית הלל דמתניתין ואפי' צרה"ר דקא סברי שזבו מוכיח עליו וצ"ש לית להו שזבו מוכיח עליו ואסרי אפי' צמדי חדרים. י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא ולא אלמא היא דמאי צבתייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הו וין הלכה כמותן: מתניתין

ביצה פרק ראשון ביצה

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש חלה ב"מ. פריש' דאע"ג דאין מגביהין תרומות ומעשרות זי"ט והא נמי כתרומת גורן דמיא שהוא היה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה להפריש דמן (חלה פ"ג) מאימתי חיוב חלה שגורגל אפילו הכי מפרישין חלה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל זי"ט ולאפות כדי לאכול פת חמה ואז מותר להפריש ממנה חלה כיון שזי"ט לנושה א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל אסור הגזנת תרומה ואפי' כשגלגלה מצעד יום ע"ל דלפי הירושלמי יניחא דקיימריי שלא גמר הלישה מע"ט ואע"ג דסוף סוף היה יכול להפריש מצעד יום משעת גלגול מכל מקום אחר שנגמרה הלישה זי"ט הוה ליה כאלו נעשית כל הלישה זי"ט שגילות שלא להפריש חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוה בכלל הגזנת תרומה היכא דהיה לו להפריש מאתמול אבל כסוי מני למימר דלהכי מחלון זין כסוי משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דאין הכסוי מעבד האכילה אבל הפרשת חלה מעבד אכילה דזה אינו דהא מיירי הכא בחוזה לארץ כדאמר בסמוך וא"כ אכול ואחר כך מפריש דמשמע לייכא מאן דפליגי דזה וצתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמייירי בחוזה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון שזלאו הכי יוכל לאכול אבל צא"י מודה רבה ואין נראה דמשמע בסמוך דלא שייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן למשעמ עליה הלשון

דקצרא זו פשוטה ולכן נראה עיקר כדפי' לגיל דלפי' צא"י מתייר רבה ואזנה דשמואל אסר אפי' צבור' ודעד דהא ודאי הירושלמי מיירי צא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש אכל ערס שרי דהיינו גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא צתראה דדוקא גלגל שלא נגמרה לישה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דאין מפרישין אותה זי"ט והכי (ו) נמי איתא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט אין מפרישין חלה זי"ט וקאמר לש אין ערס לא ור"ש דוקא לש דנגמרה מערב י"ט אין מפרישין אבל ערס לא דלא נגמרה הלישה מערב י"ט מפריש והכא נמי מיירי בגלגל שהוא כמו ערס והיכא דשכח ולא הפריש מן הפת מע"ט ק"ל דחלת חו"ל אכול והולך ואח"כ מפריש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה וצריך שמהא גדולה כדי שהיה לה הכירה אחר הפרשה דכתבי' (במדבר טו) ראשית דבעינן שיהיו שיריה ניכרין והיכא דלפי' ערינה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש חלה מערב י"ט שייך פת אחת צבציל כולל עד למחר מפני שגבלין כאחד אבל צמזות צער צבציל פת אחת פת סכח ולא הפריש אפי' לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולין כל אחת ואחת צבני עזמה ולמחר יניח כל החמיות בצל אחד ומצרכין לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיניה אס ירצה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויצרפס ויפריש [מאחת עלן כל האחרות אגב אותה מפני שחיובה צא עכשו: אין מוליכין הסולם]. מימה אפי' הכין אותם מאתמול מ"מ אית צה משום ירדה כדאמרין לקמן (דף טז.) הלך יוני שובן [וינוי עליהן חייב וי"ל דמייירי צקטנים שלא שייך שובן והאמר רב יהודה אמר רב. אף על גב דרב היה אמורא דרב חנן פליגי עליה: ור"ב בבית שמואל.

דקצרא זו פשוטה ולכן נראה עיקר כדפי' לגיל דלפי' צא"י מתייר רבה ואזנה דשמואל אסר אפי' צבור' ודעד דהא ודאי הירושלמי מיירי צא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש אכל ערס שרי דהיינו גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא צתראה דדוקא גלגל שלא נגמרה לישה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דאין מפרישין אותה זי"ט והכי (ו) נמי איתא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט אין מפרישין חלה זי"ט וקאמר לש אין ערס לא ור"ש דוקא לש דנגמרה מערב י"ט אין מפרישין אבל ערס לא דלא נגמרה הלישה מערב י"ט מפריש והכא נמי מיירי בגלגל שהוא כמו ערס והיכא דשכח ולא הפריש מן הפת מע"ט ק"ל דחלת חו"ל אכול והולך ואח"כ מפריש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה וצריך שמהא גדולה כדי שהיה לה הכירה אחר הפרשה דכתבי' (במדבר טו) ראשית דבעינן שיהיו שיריה ניכרין והיכא דלפי' ערינה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש חלה מערב י"ט שייך פת אחת צבציל כולל עד למחר מפני שגבלין כאחד אבל צמזות צער צבציל פת אחת פת סכח ולא הפריש אפי' לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולין כל אחת ואחת צבני עזמה ולמחר יניח כל החמיות בצל אחד ומצרכין לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיניה אס ירצה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויצרפס ויפריש [מאחת עלן כל האחרות אגב אותה מפני שחיובה צא עכשו: אין מוליכין הסולם]. מימה אפי' הכין אותם מאתמול מ"מ אית צה משום ירדה כדאמרין לקמן (דף טז.) הלך יוני שובן [וינוי עליהן חייב וי"ל דמייירי צקטנים שלא שייך שובן והאמר רב יהודה אמר רב. אף על גב דרב היה אמורא דרב חנן פליגי עליה: ור"ב בבית שמואל.

החצמ, ר' אליעזר ור' שמעון אסורין, ורב לדברי אילו קאמר.

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי פ"ג מהל' י"ט הלכה ח סמנ לאון מי פ"ט ע"ג א"ח ס' תקו ספ"ג ג: סה ב מיי פ"ה מהלכות צבורים הלכה י' טו"ט ע"ד ס' סג: סו ג ד מיי פ"ה ספ"ה מהלכות י"ט הלכה ד טו"ט ע"ג א"ח ס' תקו ספ"ג ד: סז ה ו מיי פ"ב מהלכות שבת הל' כ ופ"ה מהלכות י"ט שם סמנ לאון סה טו"ט ע"ג א"ח ס' ט"ז ספ"ג מה: סז ט"ז ספ"ג מה:

רבינו הגנאל

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה אסור להפריש חלה ביום טוב מן העיסה שגלגלה מערב יום טוב, מא טעמא שהיה לו להפריש חלה בעת שתגלגל בחטיסו ותמטטט בשעוריו, ולגלה בחטיסו וטמטמה בשעוריו, האוכל ממנה חייב מיתה, כיון שנותנת חמיה מגביהת חלתה, וכבר אמרו כל (שא) [שאפשר לו לעשותו מערב י"ט אינו רוחה את י"ט. ופליגי עליה שמעמא דשמואל בריה, דאמר במסכת בכורות פ"ק עד כמה שריאל חייבין בו, אמר שמואל תרומת חרצה לארץ אכול והולך ואח"כ מפריש, וזמנה כיון שיש לו עריין ורשות לאכול בלא הפרשת חלה כאלו לא נתחייב, ומתחייבין מי לא מודי שמואל שאם הפריש חלה וקרא עליה שם חלה קודם שיאכל חלה אסורה לורים. וכיון שאילו עשה אשור חלתו חלה, איכא לעשותו מערב י"ט קרינא ביה, ולפיכך אין מפרישין אותה ביר"ט. וירושלמי תפירו בעיסה כמאה שאינו יכול להפריש חלתה אלא לבסוף. בית שמואל אומרים אין מוליכין את הסולם משוכך לשוכך ב', עד וב"ה מתירין. אמר רב חנן מחלוקת בריה', אבל ברשות היחיד דברי הכל מותר (א). ואקשינן לימא רב דאמר כל מקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אסור, כגון זה שהוראה אותו מוליך הסולם בריה', אומר להטיח גגו הוא צריך, אפילו בחודי חדרים ברשות היחיד אסור, כב"ש אמרה לשעמתי, דהא ב"ה ברשות הרבים אסרי אבל ברשות היחיד שרו, ובית שמואל הוא דאסרי ברשות היחיד, ופרכין תנאי היא, כלומר לא אמר רב על כל החכמים אלא על אותן שאוסרין משום (ב) מראית העין, אמר שאוסרין אפילו בחודי חדרים, ועל וולתם לא אמר, דתנאי שותחן בחמה הבגדים שנושדי, אבל לא כנגד העם, דאית למימר היום

א) דברי רבנו בנה דאמר ואקשינן קאי אלישה צתרא דצרה"ר פליגי אכל צרה"ר דברי הלל ס"ג. פ' רבנו הוא ה"א שצ"ש 'מות'.